Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 5 września 2024 r.*

Odwołanie – Zasoby własne Unii Europejskiej – Odpowiedzialność finansowa państwa członkowskiego – Zapłata na rzecz Komisji Europejskiej kwot odpowiadających utracie zasobów własnych – Skarga oparta na bezpodstawnym wzbogaceniu Unii – Obowiązki państw członkowskich w dziedzinie zasobów własnych – Ustalanie kwot zasobów własnych – Zapis nieuzyskanych kwot na rachunku B – Termin – Zwolnienie z obowiązku udostępnienia kwot odpowiadających ustalonym tytułom dochodów budżetowych uznanym za nieściągalne – Przesłanki

W sprawie C-494/22 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 22 lipca 2022 r.,

Komisja Europejska, którą reprezentowali J.-P. Keppenne, T. Materne i P. Němečková, w charakterze pełnomocników,

strona wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną postępowania jest:

Republika Czeska, którą reprezentowali L. Březinová, O. Serdula, M. Smolek i J. Vláčil, w charakterze pełnomocników,

strona skarżąca w pierwszej instancji,

popierana przez:

Królestwo Niderlandów, które reprezentowali M.K. Bulterman, A. Hanje i J. Langer, w charakterze pełnomocników,

interwenient w postępowaniu odwoławczym,

Królestwo Belgii, które reprezentowali początkowo S. Baeyens i J.-C. Halleux, a następnie S. Baeyens, P. Cottin i C. Pochet, w charakterze pełnomocników,

Rzeczpospolitą Polską, którą reprezentowali B. Majczyna, A. Kramarczyk-Szaładzińska i R. Stańczyk, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: czeski.

interwenienci w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Jürimäe (sprawozdawczyni), prezes izby, K. Lenaerts, prezes Trybunału, pełniący obowiązki sędziego trzeciej izby, N. Piçarra, N. Jääskinen i M. Gavalec, sędziowie,

rzecznik generalny: T. Ćapeta,

sekretarz: L. Carrasco Marco, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 10 stycznia 2024 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 21 marca 2024 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 W odwołaniu Komisja Europejska wnosi o częściowe uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 11 maja 2022 r., Republika Czeska/Komisja (T-151/20, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem”, EU:T:2022:281), w którym Sąd częściowo uwzględnił wniesioną przez Republikę Czeską na podstawie art. 268 TFUE skargę o zwrot wpłaconej z tytułu zasobów własnych Unii Europejskiej kwoty 40 482 255 koron czeskich (CZK) (około 1,6 mln EUR).

Ramy prawne

Kodeks celny

2 Artykuł 217 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. 1992, L 302, s. 1, zwanego dalej „kodeksem celnym”), obowiązującego w czasie zaistnienia okoliczności faktycznych leżących u podstaw sporu, przewidywał:

„Każda kwota należności celnych przywozowych lub należności celnych wywozowych wynikających z długu celnego, zwana dalej »kwotą należności«, obliczana jest przez organy celne, z chwilą gdy znajdą się one w posiadaniu niezbędnych informacji, oraz zostaje wpisana do rejestru lub zaewidencjonowana w inny równoważny sposób (zaksięgowanie)”.

3 Artykuł 218 kodeksu celnego brzmiał następująco:

„1. Jeżeli dług celny powstaje w wyniku przyjęcia zgłoszenia towaru do innej procedury niż odprawa czasowa z częściowym zwolnieniem z należności celnych przywozowych lub w wyniku każdej innej czynności mającej taki sam skutek prawny jak przyjęcie zgłoszenia, to jego kwota jest zaksięgowana niezwłocznie po jej obliczeniu i nie później niż w ciągu dwóch dni, licząc od dnia, w którym towar został zwolniony.

[…]

3. W przypadku powstania długu celnego na warunkach innych niż te określone w ust. 1 zaksięgowania odpowiedniej kwoty należności należy dokonać w terminie dwóch dni, licząc od dnia, w którym organy celne miały możliwość:

a) obliczyć kwotę tych należności,

i

b) określić dłużnika”.

Rozporządzenie (WE) nr 515/97

4 Artykuł 17 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 515/97 z dnia 13 marca 1997 r. w sprawie wzajemnej pomocy między organami administracyjnymi państw członkowskich i współpracy między państwami członkowskimi a Komisją w celu zapewnienia prawidłowego stosowania przepisów prawa celnego i rolnego (Dz.U. 1997, L 82, s. 1) stanowi:

„Komisja podaje do wiadomości właściwym władzom w każdym państwie członkowskim, niezwłocznie po udostępnieniu, wszelkie informacje, które mogłyby im pomóc zapewnić stosowanie przepisów prawa celnego i rolnego”.

5 Artykuł 20 tego rozporządzenia brzmi następująco:

„1. Dążąc do osiągnięcia celów niniejszego rozporządzenia, Komisja może, na warunkach określonych w art. 19, prowadzić w państwach trzecich misje współpracy o charakterze wspólnotowym, administracyjnym lub śledczym, w koordynacji i ścisłej współpracy z właściwymi władzami państw członkowskich.

2. Wspólnotowe misje w państwach trzecich, określone w ust. 1, podlegają następującym warunkom:

a) mogą być one podejmowane z inicjatywy Komisji, tam, gdzie jest to stosowne, na podstawie informacji dostarczanych przez Parlament Europejski lub na wniosek jednego lub kilku państw członkowskich;

b) przeprowadzane są przez wyznaczonych w tym celu urzędników Komisji i urzędników zainteresowanego państwa lub państw członkowskich;

[…]

3. Komisja informuje państwa członkowskie oraz Parlament Europejski o rezultatach misji przeprowadzanych na mocy niniejszego artykułu”.

6 Artykuł 45 ust. 1 akapit pierwszy wspomnianego rozporządzenia przewiduje:

„Bez względu na formę każda informacja przesyłana na mocy niniejszego rozporządzenia ma charakter poufny, łącznie z danymi przechowywanymi w [systemie informacji celnej]. Zapewnia to obowiązek utrzymania tajemnicy zawodowej i korzystanie z ochrony obejmującej te informacje zgodnie

z prawem wewnętrznym państw członkowskich otrzymujących je oraz z odpowiednimi przepisami mającymi zastosowanie do władz wspólnotowych".

Rozporządzenie (WE) nr 1073/1999

7 Zgodnie z motywami 1, 3 i 16 rozporządzenia (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 maja 1999 r. dotyczącego dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) (Dz.U. 1999, L 136, s. 1), mającego zastosowanie w czasie zaistnienia okoliczności faktycznych leżących u podstaw sporu:

„(1) Instytucje i państwa członkowskie przywiązują duże znaczenie do ochrony interesów finansowych Wspólnot i zwalczania nadużyć finansowych i wszelkiej innej nielegalnej działalności szkodliwej dla interesów finansowych Wspólnoty; […].

[…]

(3) Aby osiągnąć te cele, należy w pełni wykorzystać wszystkie dostępne środki, w szczególności w kontekście obowiązków śledczych ciążących na Wspólnocie, zachowując przy tym aktualny podział i równowagę obowiązków między szczeblem krajowym i wspólnotowym.

[…]

(16) Dla zapewnienia tego, aby wyniki dochodzeń prowadzonych przez pracowników Urzędu [ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF-u)] były brane pod uwagę i dla zapewnienia koniecznej kontynuacji działań, raporty muszą posiadać status dowodu dopuszczalnego w postępowaniu administracyjnym lub sądowym; w tym celu muszą być one sporządzane z uwzględnieniem zasad przygotowywania urzędowych raportów w państwach członkowskich […]".

8 Artykuł 1 ust. 1 i 2 tego rozporządzenia stanowił:

„1. W celu wzmocnienia walki z nadużyciami finansowymi, korupcją i wszelką inną nielegalną działalnością przynoszącą szkody interesom finansowym Wspólnoty Europejskiej [OLAF] wykonuje uprawnienia dochodzeniowe przyznane Komisji na mocy zasad wspólnotowych, rozporządzeń i umów obowiązujących w tej materii.

2. [OLAF] zapewnia państwom członkowskim pomoc ze strony Komisji w organizacji ścisłej i regularnej współpracy między ich właściwymi władzami w celu koordynacji ich działania mających na celu ochronę interesów finansowych Wspólnoty Europejskiej przed nadużyciami finansowymi. [OLAF] ma udział w planowaniu i rozwijaniu metod zwalczania nadużyć finansowych, jak również każdej innej nielegalnej działalności przynoszącej szkody interesom finansowym Wspólnoty Europejskiej".

9 Artykuł 9 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Raport z dochodzenia i działania podejmowane w jego następstwie", stanowił w ust. 1–3:

„1. Na zakończenie dochodzenia prowadzonego przez [OLAF], opracowuje on, z upoważnienia dyrektora, raport określający ustalony stan faktyczny, możliwe straty finansowe oraz wyniki dochodzenia, włącznie z zaleceniami dyrektora [OLAF-u] na temat działań, jakie należy podjąć.

2. Raporty takie sporządzane są z uwzględnieniem wymogów procedury ustanowionych w prawie krajowym danego państwa członkowskiego. Raporty sporządzone na takiej podstawie stanowią dopuszczalny dowód w postępowaniu administracyjnym lub sądowym państwa członkowskiego, w którym istnieje potrzeba ich wykorzystania, w taki sam sposób i na takich samych warunkach jak administracyjne raporty sporządzone przez krajowych administracyjnych kontrolerów. Podlegają one takim samym zasadom oceny, jak te mające zastosowanie do administracyjnych raportów sporządzonych przez krajowych administracyjnych kontrolerów, i mają taką samą wartość jak te raporty.

3. Raporty sporządzone w następstwie dochodzenia zewnętrznego i wszystkie dotyczące ich przydatne dokumenty przesyłane są właściwym władzom danych państw członkowskich, zgodnie z zasadami dotyczącymi dochodzeń zewnętrznych".

10 Artykuł 10 owego rozporządzenia, dotyczący przekazywania informacji przez OLAF, brzmiał w ust. 1 następująco:

„Nie naruszając przepisów art. 8, art. 9 i art. 11 niniejszego rozporządzenia i przepisów rozporządzenia Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 [z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. 1996, L 292, s. 2)], [OLAF] może w każdej chwili przesłać właściwym władzom danych państw członkowskich informacje uzyskane w trakcie dochodzeń zewnętrznych".

Decyzje 2000/597/WE, Euratom i 2007/436/WE, Euratom

11 W okresie, którego dotyczą okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu, obowiązywały kolejno dwie decyzje dotyczące systemu zasobów własnych Unii Europejskiej, a mianowicie decyzja Rady 2000/597/WE, Euratom z dnia 29 września 2000 r. w sprawie systemu środków własnych Wspólnot Europejskich (Dz.U. 2000, L 253, s. 42), a następnie – od dnia 1 stycznia 2007 r. – decyzja Rady 2007/436/WE, Euratom z dnia 7 czerwca 2007 r. w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot Europejskich (Dz.U. 2007, L 163, s. 17).

12 Zgodnie z art. 2 ust. 1 lit. b) decyzji 2000/597, którego treść w istocie powtórzono w art. 2 ust. 1 lit. a) decyzji 2007/436, na zasoby własne zapisane w budżecie ogólnym Unii składają się dochody pochodzące między innymi z następujących źródeł: „cła pobierane na podstawie Wspólnej taryfy celnej i inne cła ustanowione lub do ustanowienia przez instytucje [Unii] w odniesieniu do handlu z państwami trzecimi".

13 Artykuł 8 ust. 1 akapity pierwszy i trzeci decyzji 2000/597 oraz art. 8 ust. 1 akapity pierwszy i trzeci decyzji 2007/436 przewidują, po pierwsze, że owe zasoby własne Unii pobierane są przez państwa członkowskie zgodnie z krajowymi przepisami ustawowymi, wykonawczymi lub administracyjnymi, które w razie potrzeby zostają dostosowane tak, aby spełniały wymagania określone w zasadach Unii, oraz po drugie, że państwa członkowskie udostępniają te zasoby Komisji.

Rozporządzenie nr 1150/2000

14 Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1150/2000 z dnia 22 maja 2000 r. wykonujące decyzję 2007/436 (Dz.U. 2000, L 130, s. 1) (zwane dalej „rozporządzeniem nr 1150/2000") jest wynikiem dwóch zmian wprowadzonych w okresie, którego dotyczą okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu, ze skutkiem, odpowiednio, od dnia 28 listopada 2004 r. – rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 2028/2004 z dnia 16 listopada 2004 r. (Dz.U. 2004, L 352, s. 1) oraz od dnia 1 stycznia 2007 r. – rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 105/2009 z dnia 26 stycznia 2009 r. (Dz.U. 2009, L 36, s. 1).

15 Artykuł 2 rozporządzenia nr 1150/2000 przewidywał w ust. 1, że tytuł Unii do zasobów własnych „jest ustalony, gdy zostały spełnione warunki przewidziane w regulacjach celnych dotyczących wpisu tytułu dochodów budżetowych w rachunkach i powiadamiania dłużnika". Ów art. 2 uściślał w ust. 2 akapit pierwszy, że „[d]atą ustalenia tytułu, określoną w ust. 1, jest data wpisu do księgi rachunkowej przewidzianej w regulacjach celnych". Wreszcie wspomniany art. 2 wskazywał w ust. 3 akapit pierwszy, że „[w] sprawach spornych, właściwe władze administracyjne uznaje się, do celów ustalenia tytułu, określonego w ust. 1, za będące w stanie obliczyć kwotę tytułu dochodów budżetowych nie później niż przy podjęciu pierwszej decyzji administracyjnej, powiadamiającej dłużnika jest o długu, lub przy wszczęciu postępowania sądowego, jeżeli nastąpiło to wcześniej".

16 Artykuł 6 ust. 1 i 3 tego rozporządzenia przewidywał:

„1. Rachunki dotyczące środków własnych prowadzone jest przez skarb każdego państwa członkowskiego lub organ wyznaczony przez każde państwo członkowskie i z podziałem na rodzaj środków.

[…]

3 a) Z zastrzeżeniem lit. b) niniejszego ustępu tytuły dochodów budżetowych ustalone zgodnie z art. 2 są wpisywane w rachunkach [na rachunku potocznie określanym jako »rachunek A«] najpóźniej pierwszego dnia roboczego po 19. dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym tytuł dochodów budżetowych został ustalony.

b) Ustalone tytuły dochodów budżetowych nieuwzględnione w rachunkach określonych w lit. a), ze względu na to, że nie zostały jeszcze uzyskane ani nie przewidziano zabezpieczenia, wykazywane są na odrębnych rachunkach [na rachunku potocznie określanym jako »rachunek B«] w terminie ustanowionym w lit. a). Państwa członkowskie mogą przyjąć tę procedurę, jeżeli ustalone tytuły dochodów budżetowych, w odniesieniu do których zabezpieczenie zostało przewidziane, są kwestionowane oraz mogą podlegać zmianie w wyniku rozstrzygnięcia sporu, który powstał.

[…]".

17 Artykuł 9 ust. 1 akapit pierwszy wspomnianego rozporządzenia stanowił:

„Zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 10 każde państwo członkowskie zapisuje środki własne na rachunek otwarty w imieniu Komisji przez jego skarb państwa lub organ wyznaczony przez państwo członkowskie".

18 Artykuł 10 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1150/2000 określał w szczególności termin na zapis zasobów własnych na rachunku, o którym mowa w jego art. 9, zaś art. 11 owego rozporządzenia stanowił, że wszelkie opóźnienie w dokonaniu tego zapisu prowadzi do zapłaty przez dane państwo członkowskie odsetek.

19 Artykuł 17 ust. 1 i 2 wspomnianego rozporządzenia przewidywał:

„1. Państwa członkowskie podejmują wszystkie wymagane środki w celu zapewnienia, aby kwota odpowiadająca tytułom dochodów budżetowych ustalonym na mocy art. 2 została udostępniona Komisji, jak określono w niniejszym rozporządzeniu.

2. Państwa członkowskie są zwolnione z obowiązku udostępniania Komisji kwot odpowiadających ustalonym należnościom, które z racji

a) działania siły wyższej; lub

b) innych przyczyn, powstałych nie z ich winy,

okażą się nieściągalne.

Kwoty ustalonych należności uznaje się za nieściągalne decyzją odpowiednich organów administracyjnych, po ustaleniu przez nie, że kwot tych nie można uzyskać.

Kwoty należności uznaje się za nieściągalne najpóźniej po upływie pięciu lat od dnia ustalenia kwoty zgodnie z art. 2 lub, w przypadku wniesienia odwołania do organu administracyjnego bądź do sądu, po wydaniu, przekazaniu lub opublikowaniu rozstrzygnięcia końcowego.

W przypadku uzyskania zapłaty lub zapłaty częściowej okres pięciu lat rozpoczyna bieg najpóźniej w dniu dokonania ostatniej zapłaty, o ile nie powoduje ona wygaśnięcia wierzytelności.

Kwoty, których nieściągalność stwierdzono, lub kwoty uznawane za nieściągalne zostają ostatecznie usunięte z odrębnego rachunku, o którym mowa w art. 6 ust. 3 lit. b). Zostaną one wykazane w załączniku do kwartalnego sprawozdania, o którym mowa w art. 6 ust. 4 lit. b), i, w odpowiednich przypadkach, w sprawozdaniu kwartalnym, o którym mowa w art. 6 ust. 5”.

Okoliczności powstania sporu

20 Okoliczności powstania sporu przedstawiono w pkt 1–15 zaskarżonego wyroku i w zakresie, w jakim dotyczą rozpatrywanego odwołania, można je streścić w podany niżej sposób.

21 W dniach od 2 do 26 listopada 2007 r. OLAF przeprowadzał w Laosie wspólnotową misję w zakresie współpracy administracyjno-dochodzeniowej, w której uczestniczyła przedstawicielka czeskich organów celnych (zwaną dalej „misją kontrolną”). Dochodzenie dotyczyło weryfikacji przywozu do różnych państw członkowskich w latach 2004–2007 pochodzących z Laosu jednorazowych kieszonkowych zapalniczek gazowych działających na krzemień (zwanych dalej „zapalniczkami kieszonkowymi”). W dniu 15 listopada 2007 r. sporządzono dokument zatytułowany „agreed joint minutes”, który podpisali wszyscy członkowie misji oraz właściwe organy laotańskie (zwany dalej „protokołem z dnia 15 listopada 2007 r.”).

22 W dniu 30 maja 2008 r., w następstwie misji kontrolnej, OLAF przyjął raport z zakończenia misji (zwany dalej „raportem OLAF-u"). W dniu 9 lipca 2008 r. raport ten przekazano Republice Czeskiej w wersjach językowych niemieckiej, angielskiej i francuskiej. Raport końcowy z dochodzenia został przyjęty przez OLAF w dniu 10 grudnia 2008 r.

23 Z wniosków zawartych w raporcie OLAF-u wynika, że w objętym nim okresie Baide lighter Industry (LAO) Co. Ltd. (zwana dalej „spółką BAIDE") dokonała przywozu zapalniczek kieszonkowych pochodzących z Chin, lecz przedstawionych organom celnym jako pochodzące z Laosu, unikając w ten sposób unijnego cła antydumpingowego mającego zastosowanie do zapalniczek kieszonkowych pochodzących z Chin.

24 W raporcie OLAF-u wskazano w tym względzie, że „uzyskane w trakcie misji kontrolnej dowody na chińskie pochodzenie tych towarów [wystarczają], aby państwa członkowskie wszczęły administracyjną procedurę ściągania należności". Zgodnie z tym raportem konieczne było „przeprowadzenie przez państwa członkowskie kontroli poprzywozowej i, w stosownych przypadkach, dochodzeń przeciwko zainteresowanym importerom oraz pilne wszczęcie procedury ściągania należności, o ile jeszcze tego nie uczyniono".

25 Wnioski zawarte w raporcie OLAF-u dotyczyły w szczególności 28 przypadków przywozu przez spółkę BAIDE zapalniczek kieszonkowych do Republiki Czeskiej, wwiezionych i dopuszczonych do swobodnego obrotu w okresie od dnia 26 września 2005 r. do dnia 1 marca 2007 r. (zwanych dalej „spornym przywozem").

26 Właściwe czeskie urzędy celne podjęły działania w celu ustalenia wysokości należności celnych i ich ściągnięcia w tych przypadkach. Jednakże nie we wszystkich wskazanych przypadkach możliwe było ustalenie wysokości i ściągnięcie wszystkich ustalonych należności celnych.

27 W okresie od dnia 22 września 2008 r. do dnia 18 lutego 2009 r. kwoty odpowiadające ustalonym, ale jeszcze nieuzyskanym tytułom dochodów budżetowych w związku ze spornym przywozem zapisano na rachunku B.

28 Następnie w okresie od listopada 2013 r. do listopada 2014 r. Republika Czeska, zgodnie z obowiązującymi przepisami, zapisała w systemie informacyjnym WOMIS *(Write-Off Management and Information System)* przypadki braku możliwości uzyskania kwot zasobów własnych Unii.

29 Republika Czeska zwróciła się ponadto do Komisji o zwolnienie z obowiązku udostępnienia jej zasobów własnych Unii, o których mowa w poprzednim punkcie.

30 Pismem z dnia 20 stycznia 2015 r. Komisja w odpowiedzi na ten wniosek poinformowała Republikę Czeską, że przesłanki przewidziane w art. 17 ust. 2 rozporządzenia nr 1150/2000 nie zostały spełnione w żadnym z rozpatrywanych przypadków. W związku z tym wezwała ona organy czeskie do podjęcia niezbędnych środków w celu uznania jej rachunku kwotą 53 976 340 CZK (około 2,1 mln EUR) najpóźniej w pierwszym dniu roboczym po 19. dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym wysłano jej to pismo.

31 W dniu 17 marca 2015 r. Republika Czeska dokonała wpłaty 75 % tej kwoty na przewidziany w tym celu rachunek Komisji, po potrąceniu kosztów poboru stanowiących 25 % owej kwoty, to znaczy dokonała ona wpłaty kwoty wynoszącej 40 482 255 CZK (około 1,6 mln EUR). Wcześniej, pismem

z dnia 27 lutego 2015 r. Republika Czeska, zgłosiła zastrzeżenia, wskazując Komisji, że jest to wpłata warunkowa, uzależniona od zasadności żądań tej instytucji, dokonywana w celu uniknięcia konieczności zapłaty odsetek przewidzianych w art. 11 rozporządzenia nr 1150/2000.

Skarga do Sądu i zaskarżony wyrok

32 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 16 marca 2020 r. Republika Czeska wniosła na podstawie art. 268 TFUE skargę o zwrot kwoty 40 482 255 CZK (około 1,6 mln EUR) z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia Unii.

33 Postanowieniami z dnia 16 września 2020 r. prezes szóstej izby Sądu dopuściła Królestwo Belgii i Rzeczpospolitą Polską do udziału w sprawie w charakterze interwenientów popierających żądania Republiki Czeskiej.

34 W zaskarżonym wyroku Sąd częściowo uwzględnił żądania Republiki Czeskiej. Uwzględnił on skargę w zakresie, w jakim dotyczyła ona uzyskania od Komisji zwrotu kwoty 17 828 399,66 CZK (około 700 000 EUR), wpłaconej z tytułu zasobów własnych Unii (pkt 1 sentencji), i oddalił tę skargę w pozostałym zakresie (pkt 2 sentencji).

Postępowanie przed Trybunałem i żądania stron

35 Komisja w odwołaniu wnosi do Trybunału:

– o uchylenie pkt 1 sentencji zaskarżonego wyroku;

– o oddalenie skargi Republiki Czeskiej w sprawie T-151/20 lub, tytułem żądania ewentualnego, o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd w odniesieniu do tych części zarzutów, których jeszcze nie zbadano; oraz

– w razie ostatecznego rozstrzygnięcia sporu przez Trybunał – o obciążenie Republiki Czeskiej kosztami poniesionymi przez Komisję w pierwszej instancji i w postępowaniu odwoławczym, zaś w razie przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd – o stwierdzenie, że rozstrzygnięcie o kosztach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

36 Republika Czeska wnosi do Trybunału:

– o odrzucenie odwołania jako niedopuszczalnego lub, tytułem żądania ewentualnego, o oddalenie go jako bezzasadnego; oraz

– o obciążenie Komisji kosztami postępowania.

37 Królestwo Belgii i Rzeczpospolita Polska wnoszą do Trybunału o oddalenie odwołania i o obciążenie Komisji kosztami postępowania.

38 Pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 11 stycznia 2023 r. Królestwo Niderlandów wniosło o dopuszczenie go do udziału w postępowaniu odwoławczym w charakterze interwenienta popierającego żądania Republiki Czeskiej. Postanowieniem z dnia 13 lutego 2023 r. prezes Trybunału uwzględnił ten wniosek. Królestwo Niderlandów nie przedstawiło uwag interwenienta.

W przedmiocie wniosku o otwarcie ustnego etapu postępowania na nowo

39 Pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 22 marca 2024 r. Republika Czeska wniosła o otwarcie ustnego etapu postępowania na nowo na podstawie art. 83 regulaminu postępowania przed Trybunałem.

40 W uzasadnieniu tego wniosku Republika Czeska podnosi, że opinia rzecznik generalnej opiera się, w zakresie oceny drugiego zarzutu odwołania, na błędnym rozumieniu okoliczności faktycznych. W pkt 133 tej opinii miała ona bowiem uznać, że to państwo członkowskie ani nie przyjęło proaktywnej postawy, ani nie zażądało od OLAF-u niezbędnych informacji, a w pkt 138 i 143 wspomnianej opinii – że poprzestało na biernym oczekiwaniu, aż OLAF przekaże mu informacje. Zdaniem Republiki Czeskiej twierdzenia te nie znajdują oparcia w ustaleniach faktycznych poczynionych przez Sąd w szczególności w pkt 99–103, 122 i 124 zaskarżonego wyroku. Konieczne jest zatem wyjaśnienie tych różnych kwestii.

41 W tym względzie zgodnie z art. 83 regulaminu postępowania Trybunał może, w każdej chwili, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, postanowić o otwarciu ustnego etapu postępowania na nowo, w szczególności jeśli uzna, że okoliczności zawisłej przed nim sprawy nie są wystarczająco wyjaśnione, lub jeśli po zamknięciu ustnego etapu postępowania strona przedstawiła nowy fakt mogący mieć decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia Trybunału, lub też jeśli sprawa ma zostać rozstrzygnięta na podstawie argumentu, który nie był przedmiotem dyskusji między stronami.

42 Ponadto należy przypomnieć, że w statucie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i w regulaminie postępowania nie przewidziano możliwości przedstawienia przez strony uwag w odpowiedzi na opinię przedstawioną przez rzecznika generalnego. Zgodnie z art. 252 akapit drugi TFUE rzecznik generalny publicznie przedstawia, przy zachowaniu całkowitej bezstronności i niezależności, uzasadnione opinie w sprawach, które wymagają jego zaangażowania. Trybunał nie jest związany ani tą opinią, ani uzasadnieniem, w oparciu o które rzecznik generalny dochodzi do zawartych w opinii wniosków. W konsekwencji okoliczność, że jedna ze stron nie zgadza się z opinią rzecznika generalnego, bez względu na to, jakie kwestie poruszono w tej opinii, nie może sama w sobie stanowić powodu uzasadniającego otwarcie ustnego etapu postępowania na nowo (zob. podobnie wyroki: z dnia 13 lipca 2023 r., Grupa Azoty i in./Komisja, C-73/22 P i C-77/22 P, EU:C:2023:570, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 8 lutego 2024 r., Pilatus Bank/EBC, C-256/22 P, EU:C:2024:125, pkt 29, 30 i przytoczone tam orzecznictwo).

43 Otóż z uzasadnienia wniosku o otwarcie ustnego etapu postępowania na nowo wynika, że Republika Czeska pragnie jedynie ustosunkować się do pewnych ustaleń faktycznych poczynionych w opinii przez rzecznik generalną, co nie stanowi powodu uzasadniającego otwarcie ustnego etapu postępowania na nowo.

44 W tych okolicznościach Trybunał uznaje, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznik generalnej, że nie ma potrzeby zarządzenia otwarcia ustnego etapu postępowania na nowo.

W przedmiocie odwołania

45 W uzasadnieniu odwołania Komisja podnosi dwa zarzuty.

46 Republika Czeska kwestionuje przede wszystkim dopuszczalność każdego z tych zarzutów, a tym samym odwołania w całości.

47 W związku z tym w ramach analizy każdego z tych zarzutów należy zbadać ich kwestionowaną dopuszczalność.

W przedmiocie zarzutu pierwszego

Argumentacja stron

48 W ramach podniesionego w uzasadnieniu odwołania zarzutu pierwszego Komisja utrzymuje, że w pkt 85–93 zaskarżonego wyroku Sąd naruszył prawo przy dokonywaniu wykładni art. 6 ust. 3 i art. 17 ust. 2 rozporządzenia nr 1150/2000. Zarzut ten dzieli się na dwie części.

49 W ramach części pierwszej wspomnianego zarzutu Komisja twierdzi, że Sąd naruszył prawo w pkt 88, 90 i 93 zaskarżonego wyroku przy dokonywaniu wykładni art. 6 ust. 3 rozporządzenia nr 1150/2000.

50 W tym względzie podkreśla ona, że w zakresie należności celnych każde państwo członkowskie, które jest odpowiedzialne za zarządzanie systemem zasobów własnych, jest zobowiązane do dokonania – z własnej inicjatywy i w terminach przewidzianych w prawie Unii – trzech następujących po sobie czynności określonych, odpowiednio, w art. 2, 6 i 10 rozporządzenia nr 1150/2000, a mianowicie musi ono ustalić tytuły dochodów budżetowych, zapisać je na rachunku A lub rachunku B oraz je udostępnić. Czynności te są ze sobą na tyle ściśle powiązane, że nieprzestrzeganie przepisów lub niedochowanie terminów mających zastosowanie do jednej z nich ma nieuchronny wpływ na czynności dalsze.

51 Artykuł 17 ust. 2 tego rozporządzenia przewiduje zwolnienie z obowiązku udostępnienia. Jak Sąd słusznie zauważył w pkt 84 zaskarżonego wyroku, takie zwolnienie wymaga – poza spełnieniem przesłanek określonych w tym przepisie – dokonania prawidłowego zapisu tytułów dochodów budżetowych na rachunku B.

52 Sąd nie uwzględnił natomiast faktu, że zgodnie z pkt 69 wyroku z dnia 8 lipca 2010 r., Komisja/Włochy (C-334/08, EU:C:2010:414), prawidłowość zapisu wymaga również dokonania go „z poszanowaniem prawa Unii". Wymóg ten obejmuje nie tylko konieczność dochowania terminów na zapisanie tytułów dochodów budżetowych na rachunku A lub rachunku B, lecz również konieczność ustalenia tytułów dochodów budżetowych, gdy tylko zostały spełnione warunki przewidziane w regulacjach celnych.

53 W związku z tym, wbrew temu, co Sąd orzekł w pkt 90 zaskarżonego wyroku, zapisanie rozpatrywanych tytułów dochodów budżetowych na rachunku B w terminie liczonym od zbyt późnej daty, w której tytuły te zostały rzeczywiście ustalone, nie może być prawidłowe. W tym względzie pozbawiona znaczenia jest okoliczność, że zdaniem Sądu zapis na rachunku B jest „operacją czysto księgową".

54 W ramach części drugiej zarzutu pierwszego Komisja zarzuca Sądowi, że naruszył prawo w pkt 85–88 i 93 zaskarżonego wyroku przy dokonywaniu wykładni art. 17 ust. 2 rozporządzenia nr 1150/2000.

55 Po pierwsze, Komisja podkreśla, że przepis ten nie ma zastosowania w przypadku nieprawidłowego zapisu na rachunku B. Zapis jest zaś nieprawidłowy, jeżeli – jak w niniejszym przypadku – tytuły dochodów budżetowych ustalono na podstawie art. 2 tego rozporządzenia z opóźnieniem.

56 Po drugie, Komisja uważa, że w przypadku gdy art. 17 ust. 2 rozporządzenia nr 1150/2000 nie ma zastosowania, państwo członkowskie musi udostępnić Unii kwotę odpowiadającą tytułom dochodów budżetowych ustalonym z opóźnieniem. Zubożenie tego państwa członkowskiego, podobnie jak związane z nim wzbogacenie Unii, znajdują zatem uzasadnienie w obowiązku udostępnienia.

57 W związku z tym Sąd naruszył prawo, odrzucając w pkt 85–88 zaskarżonego wyroku jako bezskuteczny argument podniesiony przez Komisję i ograniczając swoją analizę w pkt 87 tego wyroku jedynie do dochowania terminów przewidzianych w art. 6 rozporządzenia nr 1150/2000. Wynika stąd również, że – wbrew temu, co Sąd orzekł w pkt 88 wspomnianego wyroku – do państwa członkowskiego należy wykazanie, że wszystkich czynności związanych z zasobami własnymi dokonano z poszanowaniem właściwych przepisów, terminów i ochrony interesów finansowych Unii.

58 Wreszcie Komisja utrzymuje, że wykładnia przyjęta przez Sąd może mieć szkodliwe skutki dla interesów finansowych Unii.

59 Republika Czeska nie zgadza się z tym i twierdzi, że zarzut pierwszy jest niedopuszczalny ze względu na to, że nie spełnia wymogów określonych w art. 169 § 2 regulaminu postępowania. Struktura i treść argumentów podniesionych w uzasadnieniu tego zarzutu nie odpowiadają bowiem określonemu przez Komisję zakresowi tego zarzutu.

60 Dokładniej rzecz ujmując, wysunęła ona argumenty pozbawione jakiegokolwiek związku z zakwestionowaniem zakwalifikowania zapisu rozpatrywanych tytułów dochodów budżetowych na rachunku B jako „operacji czysto księgowej” i zaprzeczyła sama sobie co do znaczenia tej kwalifikacji. Nie przedstawiła ona konkretnych argumentów, które uzasadniałyby zakwestionowanie tej kwalifikacji oraz twierdzenie, zgodnie z którym Republika Czeska powinna była wykazać, że cały proces ustalania, ściągania i udostępniania należności z tytułu zasobów własnych przeprowadzono w pełni prawidłowo. Tytuły obu części omawianego zarzutu nie odpowiadają ich istocie. Jedyne merytoryczne argumenty, jakie podniesiono, odnoszą się nie do dochowania terminu na zapisanie tytułów dochodów budżetowych na rachunku B, lecz do ich ustalenia we właściwym czasie i konsekwencji ich ustalenia z opóźnieniem, czego pkt 85–93 zaskarżonego wyroku nie dotyczą i co jest ponadto przedmiotem zarzutu drugiego. Co więcej, z zarzutu pierwszego nie wynika jasno, czy Komisja bierze pod uwagę zapis tytułów dochodów budżetowych na rachunku B z opóźnieniem, czy też uważa, że w przypadku wystąpienia nieprawidłowości tytułów tych w ogóle nie można zapisać na tym rachunku.

61 W każdym wypadku zarzut pierwszy jest również bezzasadny.

62 W tym względzie Republika Czeska podnosi w pierwszej kolejności, że art. 6 ust. 3 rozporządzenia nr 1150/2000 wyraźnie przewiduje, iż termin na zapisanie tytułów dochodów budżetowych na rachunku B liczy się od chwili, gdy „tytuł dochodów budżetowych został ustalony”, a zatem od chwili jego rzeczywistego ustalenia. Ani brzmienie, ani cel art. 17 ust. 2 tego rozporządzenia nie stoją na przeszkodzie stosowaniu tego przepisu w przypadku zapisu tych tytułów na rachunku B z opóźnieniem. Wykładnia sugerowana przez Komisję byłaby sprzeczna z celem tego

przepisu, ponieważ mogłaby pozbawić państwo członkowskie zwolnienia z obowiązku udostępnienia zasobów własnych, w sytuacji gdy nie ma ono możliwości ściągnięcia należności z racji działania siły wyższej lub z przyczyn, których nie można mu przypisać. Zapis na rachunku B jest operacją czysto księgową.

63 W drugiej kolejności Republika Czeska utrzymuje, że w wyroku z dnia 8 lipca 2010 r., Komisja/Włochy (C-334/08, EU:C:2010:414), Trybunał wypowiedział się w przedmiocie materialnych przesłanek art. 17 ust. 2 rozporządzenia nr 1150/2000 w szczególnym kontekście związanym z mającymi charakter oszustwa działaniami, które można było przypisać odnośnemu państwu członkowskiemu. Ze względu na wspomniany kontekst Komisja nie może wywodzić z tego wyroku, że zapis rozpatrywanych tytułów dochodów budżetowych na rachunku B we właściwym czasie, w terminie liczonym od dnia, w którym tytuły te powinny były zostać ustalone, jest wstępną przesłanką zastosowania tego przepisu. Trybunał ani nie analizował sposobu obliczania terminu na zapisanie tytułów dochodów budżetowych na rachunku B, ani nie odniósł się do konsekwencji zapisu dokonanego z opóźnieniem.

64 W trzeciej kolejności Republika Czeska utrzymuje, że zaskarżony wyrok nie ma szkodliwych skutków dla budżetu Unii.

65 W czwartej kolejności Republika Czeska podnosi, że argument Komisji, zgodnie z którym w ramach skargi o zwrot nienależnego świadczenia państwo członkowskie powinno wykazać, iż całą procedurę celną przeprowadzono zgodnie z przepisami, prawidłowo, we właściwym czasie i z poszanowaniem ochrony interesów finansowych Unii, nie ma żadnego związku z istotą zarzutu pierwszego.

66 Królestwo Belgii i Rzeczpospolita Polska również wnoszą o oddalenie zarzutu pierwszego jako bezzasadnego.

67 Królestwo Belgii zauważa, że zgodnie z art. 6 ust. 3 lit. b) rozporządzenia nr 1150/2000 termin na zapisanie długu na rachunku B biegnie od dnia ustalenia tego długu. Zapis na rachunku B z opóźnieniem może zatem mieć miejsce jedynie wtedy, gdy samego ustalenia danego długu dokonano z opóźnieniem. W niniejszym przypadku z pkt 92 zaskarżonego wyroku wynika zaś, że ustalenia rozpatrywanych tytułów dochodów budżetowych nie dokonano z opóźnieniem.

68 Ponadto dokonanie zapisu z opóźnieniem nie wyklucza automatycznie możliwości powołania się na art. 17 ust. 2 rozporządzenia nr 1150/2000. Punkt 69 wyroku z dnia 8 lipca 2010 r., Komisja/Włochy (C-334/08, EU:C:2010:414), należy bowiem odczytywać w kontekście sprawy, w której wyrok ten zapadł, w ten sposób, że dotyczy on wyłącznie sytuacji, w której ustalony dług zapisano na rachunku B, mimo że nie spełnia on materialnych przesłanek, od którego jest to uzależnione.

69 Rzeczpospolita Polska również podnosi w istocie ten ostatni argument odnoszący się do zakresu pkt 69 wyroku z dnia 8 lipca 2010 r., Komisja/Włochy (C-334/08, EU:C:2010:414).

70 Dodaje ona, że termin na ustalenie należności celnych nie opiera się na kryterium obiektywnym i precyzyjnym ze względu na nieostre i subiektywne sformułowanie „będące w stanie obliczyć”, którego użyto w art. 2 ust. 3 rozporządzenia nr 1150/2000. W praktyce Komisja arbitralnie przesądza, w którym momencie krajowe organy celne uznaje się za będące w stanie obliczyć

należności celne, a tym samym je ustalić. Aby uniknąć arbitralności, termin przewidziany w art. 6 ust. 3 tego rozporządzenia powinno się liczyć od dnia, w którym należności celne zostały faktycznie ustalone.

71 Wreszcie nie jest trafny argument Komisji dotyczący ochrony interesów finansowych Unii, ponieważ sprawy sporne dotyczące tradycyjnych zasobów własnych stanowią jedynie niewielki odsetek wszystkich spraw związanych z wpłatami państw członkowskich z tytułu tych zasobów, a zatem nie mogą prowadzić do zachwiania systemu finansowania Unii. Jest tak tym bardziej, że w każdym przypadku udostępnienia zasobów własnych z opóźnieniem dane państwo członkowskie naraża się na obowiązek zapłaty odsetek, zgodnie z art. 11 rozporządzenia nr 1150/2000.

Ocena Trybunału

– *W przedmiocie dopuszczalności*

72 Zgodnie z art. 169 § 2 regulaminu postępowania podnoszone zarzuty i argumenty prawne wskazują precyzyjnie motywy orzeczenia Sądu, które wnoszący odwołanie kwestionuje. I tak zgodnie z utrwalonym orzecznictwem odwołanie musi dokładnie wskazywać zakwestionowane części wyroku, którego uchylenie ma na celu, oraz zawierać argumenty prawne, które w konkretny sposób uzasadniają to żądanie, pod rygorem niedopuszczalności odwołania lub danego zarzutu (wyroki: z dnia 20 września 2018 r., Agria Polska i in./Komisja, C-373/17 P, EU:C:2018:756, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 28 kwietnia 2022 r., Changmao Biochemical Engineering/Komisja, C-666/19 P, EU:C:2022:323, pkt 186).

73 W tym względzie zarzut oparty na argumentacji, która nie jest jasna i precyzyjna w stopniu wystarczającym, by pozwolić Trybunałowi na dokonanie należącej do niego kontroli zgodności z prawem, w szczególności z tego względu, że zasadnicze elementy, na których zarzut ten jest oparty, nie wynikają w sposób wystarczająco spójny i zrozumiały z brzmienia tego odwołania, które zostało sformułowane w tym zakresie w sposób niejasny i niejednoznaczny, nie spełnia wymogów przypomnianych w poprzednim punkcie niniejszego wyroku i należy go uznać za niedopuszczalny (zob. podobnie wyroki: z dnia 10 lipca 2014 r., Telefónica i Telefónica de España/Komisja, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 28 kwietnia 2022 r., Changmao Biochemical Engineering/Komisja, C-666/19 P, EU:C:2022:323, pkt 187).

74 W niniejszym przypadku Komisja wskazała w odwołaniu w sposób precyzyjny i jednoznaczny punkty zaskarżonego wyroku, które kwestionuje w zarzucie pierwszym odwołania, i podała powody, dla których uważa, że przedstawiona w tych punktach ocena jest obarczona naruszeniami prawa, które również jasno przedstawiła.

75 Ponadto z pism Republiki Czeskiej wynika, że była ona w stanie zrozumieć zakres owego zarzutu pierwszego odwołania i przedstawić argumenty na swoją obronę.

76 W związku z tym zarzut pierwszy odwołania jest dopuszczalny.

– *Co do istoty*

77 W dwóch częściach zarzutu pierwszego podniesionego w uzasadnieniu odwołania, które są ze sobą ściśle powiązane, w związku z czym należy je zbadać łącznie, Komisja kwestionuje pkt 85–93 zaskarżonego wyroku.

78 W owych punktach Sąd oddalił argumentację Komisji, zgodnie z którą w istocie Republika Czeska nie mogła w niniejszym przypadku skorzystać z przewidzianego w art. 17 ust. 2 rozporządzenia nr 1150/2000 zwolnienia z obowiązku udostępnienia zasobów własnych ze względu na to, że z powodu ustalenia rozpatrywanych tytułów dochodów budżetowych na podstawie art. 2 tego rozporządzenia z opóźnieniem tytuły te nie zostały prawidłowo zapisane na rachunku B zgodnie z art. 6 ust. 3 wspomnianego rozporządzenia.

79 Rozumowanie Sądu opiera się w tym względzie na dwóch podstawach, których zasadność Komisja kwestionuje w ramach rozpatrywanego zarzutu.

80 Po pierwsze, w pkt 86–88 zaskarżonego wyroku Sąd orzekł, że argumentacja tej instytucji jest bezskuteczna. W tym względzie zauważył on, że w ramach skargi opartej na bezpodstawnym wzbogaceniu Unii „[n]ie można […] wymagać od Republiki Czeskiej […] wykazania […], że »całe postępowanie w toku procedury celnej, ściągnięcie wierzytelności i czynności związane z zasobami własnymi zostało wykonane zgodnie ze wszystkimi zasadami, prawidłowo, we właściwym czasie i z poszanowaniem ochrony interesów finansowych Unii«”. Zdaniem Sądu udostępnienie zasobów własnych nie znajduje bowiem uzasadnienia w obowiązku przestrzegania terminów przewidzianych w art. 6 rozporządzenia nr 1150/2000, którego naruszenie nie prowadzi do żadnej zapłaty, nawet do zapłaty odsetek za opóźnienie.

81 Po drugie, w pkt 89–92 tego wyroku Sąd uznał, że w każdym wypadku zgodnie z art. 6 ust. 3 lit. b) rozporządzenia nr 1150/2000 terminy na dokonanie zapisu na rachunku B powinno się obliczać nie od dnia, w którym rozpatrywane tytuły dochodów budżetowych powinny były zostać ustalone zgodnie z art. 2 tego rozporządzenia, lecz od dnia, w którym tytuły te zostały rzeczywiście ustalone. Warunek ten miał zostać w niniejszym przypadku spełniony.

82 W celu dokonania oceny zasadności tych podstaw w świetle argumentów stron należy w pierwszej kolejności przypomnieć reguły dowodowe mające zastosowanie do skargi opartej na bezpodstawnym wzbogaceniu Unii.

83 Zgodnie z orzecznictwem Trybunału taka skarga, wniesiona na podstawie art. 268 TFUE i art. 340 akapit drugi TFUE, wymaga dowodu na wzbogacenie pozwanego bez ważnej podstawy prawnej, jak również dowodu na zubożenie skarżącego związane z tym wzbogaceniem [zob. podobnie wyroki: z dnia 16 grudnia 2008 r., Masdar (UK)/Komisja, C-47/07 P, EU:C:2008:726, pkt 49; z dnia 9 lipca 2020 r., Republika Czeska/Komisja, C-575/18 P, EU:C:2020:530, pkt 82].

84 W ramach badania skargi tego rodzaju, wniesionej przez państwo członkowskie, które udostępniło Komisji kwotę zasobów własnych Unii, wyrażając zastrzeżenia co do zasadności stanowiska tej instytucji, do Sądu należy w szczególności ocena, czy zubożenie państwa członkowskiego wnoszącego skargę odpowiadające udostępnieniu Komisji owej kwoty oraz związane z nim wzbogacenie tej instytucji znajdują uzasadnienie w obowiązkach ciążących na tym państwie członkowskim na mocy prawa Unii w dziedzinie zasobów własnych Unii, czy przeciwnie, są pozbawione takiego uzasadnienia (zob. podobnie wyrok z dnia 9 lipca 2020 r., Republika Czeska/Komisja, C-575/18 P, EU:C:2020:530, pkt 83).

85 W tym kontekście do państwa członkowskiego wnoszącego skargę należy zatem wykazanie, że nie jest ono na mocy przepisów Unii regulujących system zasobów własnych zobowiązane do udostępnienia Komisji kwoty zasobów własnych będącej przedmiotem sporu i że wypełniło obowiązki ciążące na nim z tego tytułu.

86 Wbrew temu, co Republika Czeska dała do zrozumienia, zarzucając Komisji, że ta wielokrotnie zmieniała stanowisko między etapem poprzedzającym wniesienie skargi a etapem postępowania sądowego w niniejszej sprawie, z powyższego wynika również, że przedmiot skargi opartej na bezpodstawnym wzbogaceniu Unii wniesionej w okolicznościach wskazanych w pkt 84 niniejszego wyroku nie może ograniczać się jedynie do odparcia stanowiska zajętego przez Komisję przed wniesieniem skargi. Instytucja ta może, jako pozwana, przedstawić nowe argumenty mające na celu podważenie stanowiska państwa członkowskiego wnoszącego skargę.

87 W drugiej kolejności należy przypomnieć cechy charakterystyczne systemu zasobów własnych Unii, podsumowane przez Trybunał w jego orzecznictwie.

88 W tym względzie w obecnym stanie prawa Unii zarządzanie tym systemem zostało powierzone państwom członkowskim i stanowi ich wyłączną odpowiedzialność [wyroki: z dnia 9 lipca 2020 r., Republika Czeska/Komisja, C-575/18 P, EU:C:2020:530, pkt 62; z dnia 8 marca 2022 r., Komisja/Zjednoczone Królestwo (Zwalczanie nadużyć finansowych w postaci zaniżania wartości), C-213/19, EU:C:2022:167, pkt 345].

89 I tak z art. 8 ust. 1 decyzji 2000/597 i 2007/436 wynika, że zasoby własne Unii, określone, odpowiednio, w art. 2 ust. 1 lit. a) i b) decyzji 2000/597 i art. 2 ust. 1 lit. a) decyzji 2007/436, są pobierane przez państwa członkowskie, które mają obowiązek udostępnienia tych zasobów Komisji [zob. podobnie wyroki: z dnia 8 lipca 2010 r., Komisja/Włochy, C-334/08, EU:C:2010:414, pkt 34; a także z dnia 8 marca 2022 r., Komisja/Zjednoczone Królestwo (Zwalczanie nadużyć finansowych w postaci zaniżania wartości), C-213/19, EU:C:2022:167, pkt 340 i przytoczone tam orzecznictwo].

90 W tym celu państwa członkowskie są na podstawie art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 1150/2000 zobowiązane do ustalenia tytułu Unii do zasobów własnych, gdy tylko zostały spełnione warunki przewidziane w regulacjach celnych „dotyczących wpisu tytułu dochodów budżetowych w rachunkach i powiadamiania dłużnika”. Państwa członkowskie są zatem zobowiązane zapisać tytuły dochodów budżetowych ustalone zgodnie z art. 2 tego rozporządzenia na rachunkach zasobów własnych Unii na warunkach określonych w art. 6 owego rozporządzenia. W tym względzie należy uściślić, że zgodnie z art. 6 ust. 3 lit. b) tego rozporządzenia ustalone tytuły dochodów budżetowych, których jeszcze nie uzyskano i dla których nie przewidziano żadnego zabezpieczenia, zapisuje się na odrębnym rachunku, zwanym „rachunkiem B” [zob. podobnie wyroki: z dnia 9 lipca 2020 r., Republika Czeska/Komisja, C-575/18 P, EU:C:2020:530, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 8 marca 2022 r., Komisja/Zjednoczone Królestwo (Zwalczanie nadużyć finansowych w postaci zaniżania wartości), C-213/19, EU:C:2022:167, pkt 341].

91 Państwa członkowskie powinny następnie udostępnić Komisji zasoby własne Unii na warunkach określonych w art. 9–11 rozporządzenia nr 1150/2000, zapisując je, z zachowaniem przewidzianych terminów, na rachunku otwartym w tym celu w imieniu tej instytucji. Zgodnie z art. 11 ust. 1 tego rozporządzenia wszelkie opóźnienie w dokonaniu zapisu na tym rachunku prowadzi do zapłaty odsetek przez dane państwo członkowskie [wyroki: z dnia 9 lipca 2020 r.,

Republika Czeska/Komisja, C-575/18 P, EU:C:2020:530, pkt 58; a także z dnia 8 marca 2022 r., Komisja/Zjednoczone Królestwo (Zwalczanie nadużyć finansowych w postaci zaniżania wartości), C-213/19, EU:C:2022:167, pkt 342].

92 Co więcej, zgodnie z art. 17 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 1150/2000 państwa członkowskie są zobowiązane do podjęcia wszelkich niezbędnych środków w celu zapewnienia, aby kwota odpowiadająca tytułom dochodów budżetowych ustalonym na mocy art. 2 tego rozporządzenia została udostępniona Komisji. Państwa członkowskie są zwolnione z tego obowiązku jedynie w przypadku, gdy kwoty te nie mogły zostać ściągnięte z racji działania siły wyższej lub gdy okaże się, że ich ściągnięcie jest całkowicie niemożliwe z przyczyn, których nie można im przypisać. Kwoty, których nieściągalność stwierdzono lub które uznano za nieściągalne, zostają ostatecznie usunięte z odrębnego rachunku, o którym mowa w art. 6 ust. 3 lit. b) wspomnianego rozporządzenia (zob. podobnie wyrok z dnia 9 lipca 2020 r., Republika Czeska/Komisja, C-575/18 P, EU:C:2020:530, pkt 60).

93 Zasadność rozpatrywanego zarzutu należy ocenić w świetle przypomnianych zasad.

94 W tym celu należy w pierwszej kolejności ustalić początek biegu terminu na zapisanie tytułów dochodów budżetowych na rachunku B na podstawie art. 6 ust. 3 rozporządzenia nr 1150/2000.

95 Przepis ten przewiduje, że „tytuły dochodów budżetowych ustalone zgodnie z art. 2" tego rozporządzenia są zapisywane na rachunkach zasobów własnych „najpóźniej pierwszego dnia roboczego po 19. dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym tytuł dochodów budżetowych został ustalony", przy czym termin ten ma zastosowanie do zapisywania tytułów dochodów budżetowych zarówno na rachunku A, jak i na rachunku B.

96 Prawdą jest, jak twierdzi w szczególności Republika Czeska, że użycie czasu przeszłego można prima facie rozumieć w ten sposób, że termin, o którym mowa w art. 6 ust. 3 rozporządzenia nr 1150/2000, biegnie od dnia, w którym tytuły dochodów budżetowych zostały rzeczywiście ustalone, również w przypadku ustalenia ich z opóźnieniem, niezależnie od dnia, w którym tytuły te powinny były zostać ustalone.

97 Jednakże brzmienie art. 6 ust. 3 rozporządzenia nr 1150/2000, w którym przewidziano, że na rachunkach zasobów własnych muszą zostać zapisane „tytuły dochodów budżetowych ustalone zgodnie z art. 2 [tego rozporządzenia]", ustanawia nierozerwalny związek pomiędzy dokonaniem zapisu na owych rachunkach a wcześniejszym ustaleniem tytułów dochodów budżetowych, który to związek dostrzeżono zresztą w orzecznictwie Trybunału (zob. podobnie wyroki: z dnia 20 marca 1986 r., Komisja/Niemcy, 303/84, EU:C:1986:140, pkt 11; z dnia 9 lipca 2020 r., Republika Czeska/Komisja, C-575/18 P, EU:C:2020:530, pkt 59).

98 Termin na zapisanie ustalonych tytułów dochodów budżetowych na rachunkach zasobów własnych należy zatem oceniać w świetle obowiązku ustalenia tych tytułów przewidzianego w art. 2 rozporządzenia nr 1150/2000. Zapisanie tytułów dochodów budżetowych na rachunkach wymaga więc ich ustalenia w sposób zgodny z owym art. 2, które powinno nastąpić we właściwym czasie (zob. analogicznie wyrok z dnia 5 października 2006 r., Komisja/Niderlandy, C-312/04, EU:C:2006:643, pkt 58–62), to znaczy gdy tylko zostały spełnione warunki przewidziane w regulacjach celnych dotyczące zapisu tytułu dochodów budżetowych na rachunkach i powiadamiania dłużnika.

99 Ze względu na to, że ten ostatni przepis określa tym samym warunki, w jakich powstaje obowiązek ustalenia tytułu Unii do zasobów własnych, w sposób abstrakcyjny i obiektywny, nie można twierdzić, jak czyni to Rzeczpospolita Polska, że moment, w którym należy ustalić tytuły dochodów budżetowych, jest określany arbitralnie przez Komisję.

100 W związku z tym – wbrew temu, co orzekł Sąd w pkt 90 zaskarżonego wyroku – oceny dochowania terminu, w którym tytuły dochodów budżetowych należy zapisać na rachunkach zasobów własnych na podstawie art. 6 ust. 3 rozporządzenia nr 1150/2000, dokonuje się z uwzględnieniem dnia, w którym tytuły te powinny lub powinny były zostać ustalone na podstawie art. 2 tego rozporządzenia.

101 Wniosek ten znajduje potwierdzenie w odpowiedzialności ciążącej na państwach członkowskich w zakresie zarządzania systemem zasobów własnych, która wymaga, jak w istocie zauważyła rzecznik generalna w pkt 94 opinii, ścisłej wykładni obowiązków tych państw członkowskich w zakresie ustalania tytułów dochodów budżetowych, ich zapisywania na rachunkach zasobów własnych oraz ich udostępniania.

102 Nasuwa się on tym bardziej, że odwrotna wykładnia art. 6 ust. 3 rozporządzenia nr 1150/2000 pozwalałaby państwom członkowskim na nieuzasadnione opóźnianie ustalenia tytułów dochodów budżetowych, a następnie zapisania ich na rachunkach zasobów własnych oraz ich udostępnienia, co mogłoby sprzyjać zaistnieniu okoliczności powodujących niemożność ich ściągnięcia.

103 W drugiej kolejności Trybunał orzekł już, że możliwość zwolnienia państw członkowskich z obowiązku udostępnienia Komisji kwot odpowiadających ustalonym tytułom dochodów budżetowych zgodnie z art. 17 ust. 2 rozporządzenia nr 1150/2000 wymaga nie tylko spełnienia przesłanek określonych w tym przepisie, lecz również prawidłowego zapisania tych tytułów na rachunku B – innymi słowy tego, by zapisu tego dokonano z poszanowaniem prawa Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 8 lipca 2010 r., Komisja/Włochy, C-334/08, EU:C:2010:414, pkt 65, 69).

104 O ile prawdą jest, że – jak podniosły wszystkie państwa członkowskie, które brały udział w niniejszym postępowaniu – sprawa, w której zapadł wyrok z dnia 8 lipca 2010 r., Komisja/Włochy (C-334/08, EU:C:2010:414), dotyczyła kontekstu faktycznego odmiennego od kontekstu niniejszej sprawy, o tyle z wyroku tego nie wynika nic, co pozwalałoby sądzić, że Trybunał zamierzał ograniczyć zakres wymogu prawidłowego zapisu na rachunku B wyłącznie do kontekstu faktycznego, który mu przedstawiono.

105 W związku z tym zgodnie z orzecznictwem przywołanym w pkt 103 niniejszego wyroku oraz zważywszy na względy wskazane w jego pkt 101 i 102, należy uznać, podobnie jak uczyniła to Komisja, że państwo członkowskie nie może zostać zwolnione z obowiązku udostępnienia Komisji kwot odpowiadających tytułom dochodów budżetowych, których na rachunku B nie zapisano prawidłowo, przy dochowaniu terminu przewidzianego w art. 6 ust. 3 lit. b) rozporządzenia nr 1150/2000 w związku z jego art. 2, ze względu na ustalenie tych tytułów z opóźnieniem.

106 W konsekwencji jeżeli w ramach skargi opartej na bezpodstawnym wzbogaceniu w okolicznościach określonych w pkt 83–85 niniejszego wyroku państwo członkowskie powołuje się na zwolnienie z obowiązku udostępnienia Komisji zasobów własnych, o którym mowa w art. 17 ust. 2 rozporządzenia nr 1150/2000, owo państwo członkowskie musi wykazać prawidłowość procesu ustalania danych tytułów dochodów budżetowych i zapisywania ich na rachunku B, w tym to, że dochowało właściwych terminów. W braku jej wykazania wspomniane państwo

członkowskie nie może skorzystać z tego zwolnienia i musi w związku z tym udostępnić zasoby własne. Udostępnienie to nie może zatem stanowić wzbogacenia Unii bez ważnej podstawy prawnej.

107 Wynika stąd, że w pkt 87 i 88 zaskarżonego wyroku Sąd niesłusznie orzekł, iż Republika Czeska nie miała obowiązku wykazania prawidłowości czynności związanych z zasobami własnymi.

108 W świetle powyższych rozważań należy uwzględnić obydwie części zarzutu pierwszego.

W przedmiocie zarzutu drugiego

Argumentacja stron

109 W ramach podniesionego w uzasadnieniu odwołania zarzutu drugiego Komisja utrzymuje, że w pkt 94–126 zaskarżonego wyroku Sąd naruszył prawo przy dokonywaniu wykładni art. 2 ust. 1 i art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 1150/2000 w związku z art. 217 ust. 1 kodeksu celnego i art. 325 TFUE. Twierdzi ona bowiem, że Sąd niesłusznie orzekł, iż Republika Czeska mogła oczekiwać na oficjalne przekazanie jej przez OLAF dowodów zebranych w toku misji kontrolnej, chociaż przedstawicielka czeskiej administracji celnej miała prawo zwrócić się do OLAF-u o zgromadzone dowody od razu po powrocie z misji i również wtedy je otrzymać. Zdaniem Komisji Republika Czeska, przeciwnie, była zobowiązana zwrócić się do OLAF-u od razu po powrocie z tej misji o zgromadzone w jej toku dowody, co umożliwiłoby jej ustalenie tytułu Unii do zasobów własnych w dniach następujących po owym powrocie.

110 W pierwszej kolejności Komisja powołuje się na art. 2 ust. 1 w związku z art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 1150/2000 oraz art. 217 ust. 1 kodeksu celnego.

111 Twierdzi ona, że do państw członkowskich należy podjęcie – tak szybko, jak to możliwe – wszelkich niezbędnych środków w celu zagwarantowania skutecznego i pełnego poboru należności celnych. Zgodnie z art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 1150/2000 ustalenie tytułu do zasobów własnych powinno nastąpić, „gdy zostały spełnione warunki przewidziane w regulacjach celnych dotyczących wpisu tytułu dochodów budżetowych w rachunkach i powiadamiania dłużnika”. W świetle art. 217 ust. 1 kodeksu celnego organy celne powinny zatem ustalić należności wynikające z długu celnego, gdy tylko znajdą się w posiadaniu niezbędnych w tym celu informacji i mogą obliczyć kwotę tych należności oraz określić dłużnika. Jako że państwa członkowskie są odpowiedzialne za ustalenie długu celnego oraz za ustalenie tytułów do zasobów własnych, są one zobowiązane do podjęcia wszelkich niezbędnych środków, zgodnie z art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 1150/2000, w celu zapewnienia, aby kwoty odpowiadające tytułom dochodów budżetowych ustalonym na mocy art. 2 tego rozporządzenia zostały udostępnione Komisji na warunkach określonych w tym rozporządzeniu.

112 Komisja przyznaje, że państwo członkowskie może na potrzeby ustalenia długu celnego współpracować z OLAF-em, podkreślając jednak, że – jak wynika z motywu 3 rozporządzenia nr 1073/1999 – jego ustanowienie oraz jego uprawnienia dochodzeniowe nie mogą zaburzać aktualnego podziału i równowagi obowiązków między szczeblem krajowym i szczeblem unijnym. I tak z art. 1 ust. 2 tego rozporządzenia wynika, że OLAF odgrywa jedynie rolę polegającą na udzielaniu wsparcia i może wydawać wyłącznie niewiążące zalecenia kierowane do organów Unii lub organów krajowych.

113 W tych okolicznościach Komisja uważa, że prowadzenie dochodzenia przez OLAF nie może skutkować zwolnieniem państw członkowskich z obowiązku podjęcia niezbędnych środków wymaganych przez prawo Unii i że wsparcie ze strony OLAF-u nie może uwolnić ich od ciążącego na nich obowiązku staranności przy poborze należności celnych. W niniejszym przypadku Republika Czeska była zatem zobowiązana do tego, by – równolegle z prowadzoną misją kontrolną i niezależnie od niej – podjąć niezbędne środki w celu ustalenia długu celnego. Jak Sąd stwierdził w pkt 119 zaskarżonego wyroku, przedstawicielka czeskiej administracji celnej mogła od razu po powrocie z tej misji zwrócić się do OLAF-u o dowody załączone do protokołu z dnia 15 listopada 2007 r. i również wtedy je otrzymać, a także przekazać je właściwym organom czeskim, skoro dowody te były wystarczające do ustalenia długu celnego spółki BAIDE. Ponadto Republika Czeska dysponowała wystarczającymi informacjami już przed powrotem z misji kontrolnej.

114 Taki wniosek nasuwa się tym bardziej, jeżeli wziąć pod uwagę odpowiedzialność państw członkowskich w zakresie zasobów własnych. Podejście przyjęte przez Sąd pozwala natomiast państwu członkowskiemu dać dowód bierności i niedbalstwa z tego tylko powodu, że OLAF zobowiązał się do przekazania mu dowodów zebranych w toku misji kontrolnej.

115 Wymóg terminowości w ustalaniu długu celnego znajduje potwierdzenie również w art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 515/97. Pozwala on na zapewnienie skuteczności (effet utile) art. 20 ust. 2 lit. b) tego rozporządzenia, w szczególności w zakresie udziału ekspertów wysyłanych przez państwa członkowskie na prowadzone przez OLAF misje dochodzeniowe w państwach trzecich.

116 W drugiej kolejności Komisja podnosi, że Sąd naruszył również art. 325 TFUE. Postanowienie to nakłada na państwa członkowskie bezwarunkowy obowiązek osiągnięcia rezultatu, wymagając od nich podjęcia środków niezbędnych do zagwarantowania skutecznego i pełnego poboru należności celnych, i pozostawia im jedynie swobodę w zakresie wyboru środków, jakie należy podjąć, przy poszanowaniu zasad proporcjonalności, równoważności i skuteczności. Republika Czeska miała zatem na mocy wspomnianego postanowienia obowiązek ustalenia długu celnego najpóźniej w dniach następujących po powrocie z misji kontrolnej.

117 Komisja konkluduje, że dług celny został ustalony z opóźnieniem, w związku z czym kwoty odpowiadające temu długowi nie zostały prawidłowo zapisane na rachunku B. Ustalając dług celny z opóźnieniem, Republika Czeska sama doprowadziła do zaistnienia przesłanek zastosowania art. 6 ust. 3 lit. b) rozporządzenia nr 1150/2000, w związku z czym Sąd nie mógł, nie popełniając błędu, orzec, że art. 17 ust. 2 tego rozporządzenia znajduje zastosowanie.

118 Republika Czeska nie zgadza się z tym i twierdzi, że zarzut drugi jest niedopuszczalny. Po pierwsze bowiem, argumentacja przedstawiona w przypisie 55 do odwołania, zgodnie z którą to państwo członkowskie dysponowało informacjami wystarczającymi do ustalenia ceł antydumpingowych należnych od spółki BAIDE przed wzięciem udziału w misji kontrolnej, nie ma związku z przedmiotem tego zarzutu. Argumentacja ta jest ponadto nowa w zakresie, w jakim przed Sądem Komisja nie twierdziła, że Republika Czeska dysponowała informacjami wystarczającymi do ustalenia owych ceł przed zakończeniem misji kontrolnej. Po drugie, argument dotyczący rzekomego naruszenia art. 325 TFUE został podniesiony po raz pierwszy na etapie odwołania. Po trzecie, choć formalnie zarzut drugi dotyczy pkt 94–126 zaskarżonego wyroku, w rzeczywistości odnosi się on jedynie do pkt 122–125 tego wyroku.

119 W każdym razie Republika Czeska uważa, że zarzut drugi jest również bezzasadny, ponieważ mogła ona zasadnie oczekiwać, aż OLAF przekaże jej swój raport.

120 Po pierwsze, ani brak uprawnień decyzyjnych Komisji w dziedzinie zasobów własnych, ani niewiążący charakter zaleceń OLAF-u nie mogą podważyć tego, że skuteczna współpraca państw członkowskich z Komisją i OLAF-em jest w niektórych przypadkach niezbędnym warunkiem możliwości ustalenia przez państwa członkowskie tytułów do zasobów własnych i ich ściągnięcia.

121 Po drugie, z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd wynika, że cła związane ze spornym przywozem mogły zostać ustalone jedynie na podstawie dowodów uzyskanych w ramach misji kontrolnej. OLAF, który zobowiązał się do przekazania tych dowodów Republice Czeskiej, przekazał je jej z opóźnieniem, to jest w dniu 9 lipca 2008 r., nie dotrzymując swojego zobowiązania. Republika Czeska uważa, że mogła zasadnie oczekiwać, aż OLAF wywiąże się ze swojego zobowiązania, zgodnie z zasadą lojalnej współpracy zapisaną w art. 4 ust. 3 TUE.

122 Po trzecie, Komisja próbuje przenieść na Republikę Czeską odpowiedzialność za własne opóźnienie związane z nieterminowym przekazaniem dowodów przez OLAF.

123 Sąd nie naruszył zatem prawa, orzekając w pkt 123 i 126 zaskarżonego wyroku, że w okolicznościach niniejszej sprawy nie można temu państwu członkowskiemu zarzucać, że nie zwróciło się do OLAF-u o przedstawienie dowodów od razu po powrocie z misji kontrolnej.

124 W każdym razie o ile Komisja kwestionuje fakt, że Republika Czeska mogła, jak Sąd orzekł w pkt 124 zaskarżonego wyroku, uznać za konieczne oczekiwanie, aż dowody zostaną przeanalizowane i zweryfikowane przez OLAF, o tyle wspomniane państwo członkowskie zauważa, że mające zastosowanie przepisy przewidują właśnie, iż dowody zgromadzone w ramach dochodzenia prowadzonego przez OLAF są analizowane i oceniane, a następnie przekazywane państwom członkowskim w formie raportów z misji i raportów z dochodzenia. Co więcej, z art. 9 ust. 2 rozporządzenia nr 1073/1999 w związku z jego motywem 16 wynika, że raport z misji OLAF-u ma istotną wartość dowodową. OLAF jest najwłaściwszy do przeprowadzenia analizy i oceny dowodów, jak Sąd wskazał w pkt 124 zaskarżonego wyroku, tym bardziej w sytuacji, gdy dowody te zostały uzyskane w ramach misji kontrolnej prowadzonej w państwie trzecim i mogą mieć wpływ na dużą liczbę państw członkowskich.

125 Republika Czeska dodaje, że OLAF ma możliwość przekazania państwom członkowskim stosownych dowodów przed przyjęciem raportu z misji, zgodnie z art. 10 rozporządzenia nr 1073/1999 w związku z art. 17 ust. 2 rozporządzenia nr 515/97. OLAF, wiedząc, że Republika Czeska potrzebowała zgromadzonych dowodów, mógł skorzystać z tej możliwości ze względu na duże opóźnienie w przyjęciu raportu z misji.

126 Królestwo Belgii i Rzeczpospolita Polska w istocie podzielają stanowisko Republiki Czeskiej.

127 Królestwo Belgii dodaje, że argumentacja Komisji oparta na odpowiedzialności ciążącej na państwach członkowskich sprowadza się do próby obarczenia samej Republiki Czeskiej negatywnymi konsekwencjami finansowymi opóźnienia, które można przypisać OLAF-owi. Co więcej, nie można uwzględnić argumentu Komisji dotyczącego skuteczności (effet utile) art. 20 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 515/97. Wreszcie art. 325 TFUE nie można interpretować jako nakładającego na państwa członkowskie obowiązki dodatkowe w stosunku do tych przewidzianych w rozporządzeniu nr 1150/2000 w okolicznościach niniejszej sprawy.

128 Rzeczpospolita Polska podkreśla, że nie można uznać, iż Republika Czeska naruszyła art. 325 TFUE, ponieważ podjęła ona odpowiednie starania w celu ustalenia rozpatrywanego długu celnego.

Ocena Trybunału

– *W przedmiocie dopuszczalności*

129 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pozwolenie stronie na podniesienie po raz pierwszy przed Trybunałem zarzutu, na który nie powoływała się przed Sądem, byłoby równoznaczne z umożliwieniem jej wniesienia do Trybunału, którego kompetencje w postępowaniu odwoławczym są ograniczone, sprawy o zakresie szerszym niż zakres sprawy, która była rozpoznawana przez Sąd. W postępowaniu odwoławczym kompetencje Trybunału są ograniczone do oceny prawnego rozstrzygnięcia w kwestii zarzutów i argumentów, które były rozpatrywane w pierwszej instancji (wyroki: z dnia 1 czerwca 1994 r., Komisja/Brazzelli Lualdi i in., C-136/92 P, EU:C:1994:211, pkt 59; a także z dnia 26 lutego 2020 r., ESDZ/Alba Aguilera i in., C-427/18 P, EU:C:2020:109, pkt 45).

130 Niemniej jednak Trybunał wielokrotnie orzekał, że wnoszący odwołanie może w odwołaniu podnieść przed Trybunałem zarzuty, których źródłem jest sam zaskarżony wyrok i których przedmiotem jest krytyka zasadności tego wyroku pod względem prawnym (zob. podobnie wyroki: z dnia 29 listopada 2007 r., Stadtwerke Schwäbisch Hall i in./Komisja, C-176/06 P, EU:C:2007:730, pkt 17; a także z dnia 26 lutego 2020 r., ESDZ/Alba Aguilera i in., C-427/18 P, EU:C:2020:109, pkt 54).

131 W niniejszym przypadku, po pierwsze, nawet gdyby przypis 55 do odwołania należało rozumieć, podobnie jak Republika Czeska, w ten sposób, że zawarto w nim twierdzenie, jakoby to państwo członkowskie już przed powrotem z misji kontrolnej dysponowało informacjami wystarczającymi do ustalenia rozpatrywanych tytułów dochodów budżetowych, twierdzenia tego nie powtórzono w treści zarzutu drugiego. Istnienie tego przypisu nie może mieć zatem wpływu na dopuszczalność owego zarzutu.

132 Po drugie, wprawdzie Komisja nie powołała się na art. 325 TFUE przed Sądem, jednak celem argumentu opartego na tym postanowieniu jest wykazanie, że Sąd naruszył prawo. Wobec tego argument ten jest dopuszczalny.

133 Po trzecie, niejednoznaczne wskazanie w zarzucie drugim kwestionowanych punktów – przy założeniu, że by je wykazano – w żaden sposób nie przeszkodziło Republice Czeskiej w zrozumieniu istoty tego zarzutu, która wynika jasno z pism Komisji, i w przedstawieniu argumentów na swoją obronę.

134 W związku z tym zarzut drugi jest dopuszczalny.

– *Co do istoty*

135 W zarzucie drugim Komisja kwestionuje w istocie zasadność przedstawionej w pkt 94–126 zaskarżonego wyroku oceny Sądu dotyczącej daty, w której Republika Czeska powinna była ustalić cła antydumpingowe należne od spółki BAIDE w związku ze spornym przywozem.

136 W punktach tych Sąd uznał w istocie, że Republika Czeska nie była zobowiązana do ustalenia owych ceł od razu w dniach następujących po powrocie z misji kontrolnej i że mogła zasadnie oczekiwać, aż OLAF przekaże jej swój raport, do którego były załączone zebrane w toku tej misji dowody.

137 Dokładniej rzecz ujmując, w pkt 119 i 121 zaskarżonego wyroku Sąd orzekł, że przedstawicielka czeskiej administracji celnej, która uczestniczyła w misji kontrolnej, była uprawniona do zwrócenia się do OLAF-u i do otrzymania od niego dowodów załączonych do protokołu z dnia 15 listopada 2007 r., a także do przekazania ich właściwym organom czeskim, aby te wykorzystały je jako dowody przeciwko spółce BAIDE, mimo że OLAF miał zweryfikować te dowody przed ich przekazaniem. W pkt 122–124 tego wyroku Sąd stwierdził jednak, że OLAF zobowiązał się do przekazania wspomnianych dowodów Republice Czeskiej już na początku 2008 r., lecz zwlekał z przekazaniem raportu, do którego były one załączone. Zdaniem Sądu w tych okolicznościach nie można było zarzucać Republice Czeskiej, że oczekiwała na przekazanie jej raportu OLAF-u i że nie zażądała przedstawienia dowodów od razu po powrocie z misji kontrolnej. Wobec tego Sąd w pkt 125 wspomnianego wyroku stwierdził, że Republika Czeska wykazała, że nie mogła znaleźć się w posiadaniu dowodów niezbędnych do ustalenia ceł antydumpingowych należnych od spółki BAIDE w związku ze spornym przywozem od razu po powrocie z misji kontrolnej.

138 W tym względzie należy przypomnieć, że jak wynika z orzecznictwa przywołanego w pkt 88 niniejszego wyroku, w obecnym stanie prawa Unii zarządzanie systemem zasobów własnych Unii zostało powierzone państwom członkowskim i stanowi ich wyłączną odpowiedzialność.

139 Co więcej, ponieważ między poborem wpływów pochodzących z należności celnych a przekazaniem Komisji odpowiadających im zasobów istnieje bezpośredni związek, do państw członkowskich należy – zgodnie z nałożonym na nie na podstawie art. 325 ust. 1 TFUE obowiązkiem ochrony interesów finansowych Unii przed nadużyciami finansowymi i wszelkimi innymi nielegalnymi działaniami naruszającymi te interesy – podjęcie środków niezbędnych do zagwarantowania skutecznego i pełnego poboru tych należności, a tym samym owych zasobów [wyrok z dnia 8 marca 2022 r., Komisja/Zjednoczone Królestwo (Zwalczanie nadużyć finansowych w postaci zaniżania wartości), C-213/19, EU:C:2022:167, pkt 346 i przytoczone tam orzecznictwo].

140 W ramach realizacji tej odpowiedzialności do państw członkowskich, zgodnie z art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 1150/2000, należy ustalenie tytułu Unii do zasobów własnych, gdy tylko zostały spełnione warunki przewidziane w regulacjach celnych „dotyczących wpisu tytułu dochodów budżetowych w rachunkach i powiadamiania dłużnika”. Spoczywający na państwach członkowskich obowiązek ustalenia tytułu Unii do zasobów własnych powstaje zatem, gdy tylko warunki te zostały spełnione, przy czym nie jest konieczne, aby miało miejsce rzeczywiste zaksięgowanie. Jak wynika z art. 217 i 218 kodeksu celnego, wspomniane warunki zostają spełnione, gdy organy celne znajdą się w posiadaniu niezbędnych informacji i mogą w związku z tym obliczyć kwotę należności wynikającą z długu celnego oraz określić dłużnika (zob. podobnie wyrok z dnia 15 listopada 2005 r., Komisja/Dania, C-392/02, EU:C:2005:683, pkt 57–59).

141 W niniejszym przypadku z ustalonych przez Sąd w pkt 1, 99, 178 i 183 zaskarżonego wyroku okoliczności faktycznych, których nie zakwestionowano przed Trybunałem i których kontrola – w braku zarzutu przeinaczenia – nie należy do Trybunału, wynika, po pierwsze, że na długo przed misją kontrolną Republika Czeska miała świadomość noszącego znamiona nadużycia finansowego przywozu towarów zgłoszonych jako pochodzące z Laosu, które na jej terytorium wwiozła spółka BAIDE, po drugie, że owo państwo członkowskie przed wspomnianą misją przekazało OLAF-owi wykaz przypadków objętych spornym przywozem towarów, których pochodzenie należało zweryfikować, oraz po trzecie, że przedstawicielka czeskiej administracji celnej uczestniczyła w owej misji i pod jej koniec podpisała protokół z dnia 15 listopada 2007 r.

142 Z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd w pkt 2, 122 i 124 zaskarżonego wyroku wynika również, że po powrocie z misji kontrolnej OLAF zobowiązał się do przekazania Republice Czeskiej zebranych podczas tej misji dowodów już na początku 2008 r., lecz przekazał on jej swój raport, do którego dowody te były załączone, dopiero w dniu 9 lipca 2008 r., zaś Republika Czeska uznała za konieczne oczekiwanie, aż OLAF przeanalizuje i zweryfikuje te dowody, przed wykorzystaniem ich w ramach procedury ustalania wysokości należności celnych.

143 Otóż w świetle tych okoliczności Sąd nie mógł, nie naruszając przy tym prawa, orzec w pkt 124–126 zaskarżonego wyroku, że Republika Czeska mogła oczekiwać, aż OLAF przekaże jej swój raport wraz z dowodami, nie żądając przekazania tych dowodów, w razie potrzeby przed sfinalizowaniem tego raportu, oraz że to państwo członkowskie nie uchybiło obowiązkom ciążącym na nim w ramach zarządzania systemem zasobów własnych Unii poprzez nieustalenie rozpatrywanych tytułów dochodów budżetowych w dniach następujących po powrocie z misji kontrolnej.

144 Zważywszy bowiem na odpowiedzialność ciążącą na państwie członkowskim w ramach zarządzania systemem zasobów własnych, a także w ramach ochrony interesów finansowych Unii, nie może ono – w sytuacji gdy jest świadome poważnego ryzyka nadużycia finansowego dotyczącego zidentyfikowanego przywozu i gdy ryzyko to zweryfikowano i potwierdzono w ramach dochodzenia zewnętrznego prowadzonego przez OLAF w państwie trzecim w obecności przedstawiciela tego państwa członkowskiego – ograniczyć się do oczekiwania przez okres kilku miesięcy, aż OLAF przekaże mu swój raport wraz z dowodami, ani razu nie żądając wcześniejszego przekazania tych dowodów. Przeciwnie, zważywszy na tę odpowiedzialność, do owego państwa członkowskiego należy podjęcie wszelkich stosownych środków pozwalających mu na zebranie informacji niezbędnych do ustalenia danych tytułów dochodów budżetowych.

145 Żaden z argumentów wysuniętych w ramach obrony nie może podważyć tego wniosku.

146 Po pierwsze, co się tyczy argumentu opartego na tym, że OLAF zwlekał z przekazaniem swojego raportu oraz dowodów, należy stwierdzić, że prowadzenie dochodzenia zewnętrznego przez OLAF w państwie trzecim nie może zwalniać państw członkowskich z odpowiedzialności, jaka w obecnym stanie prawa Unii ciąży na nich w zakresie zarządzania systemem zasobów własnych Unii.

147 I tak, primo, zważywszy na motyw 3 rozporządzenia nr 1073/1999, prowadzenie dochodzenia nie może skutkować zmianą podziału i równowagi obowiązków między szczeblem krajowym i szczeblem unijnym. Jak wynika z art. 1 ust. 2 tego rozporządzenia, rolą OLAF-u jest wspieranie i koordynowanie działań mających na celu ochronę interesów finansowych Unii przed nadużyciami finansowymi. Zgodnie z art. 9 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia raporty przyjmowane przez OLAF na zakończenie prowadzonego przez niego dochodzenia określają w szczególności „ustalony stan faktyczny, możliwe straty finansowe oraz wyniki dochodzenia, włącznie z zaleceniami dyrektora [OLAF-u] na temat działań, jakie należy podjąć”. Do państw członkowskich należy zatem – w ramach realizacji obowiązków ciążących na nich na mocy prawa Unii – zadecydowanie, jakie działania należy w związku z takim raportem podjąć.

148 Secundo, zgodnie z art. 10 ust. 1 rozporządzenia nr 1073/1999 OLAF „może w każdej chwili przesłać właściwym władzom danych państw członkowskich informacje uzyskane w trakcie dochodzeń zewnętrznych”. Zważywszy na użycie czasownika „móc”, który uwydatnia to, że

OLAF dysponuje w tym względzie zakresem uznania, z przepisu tego nie można wywieść, że nieprzekazanie przez OLAF dowodów przed sfinalizowaniem jego raportu zwalnia dane państwo członkowskie z jego odpowiedzialności w zakresie zarządzania systemem zasobów własnych.

149 Po drugie, spoczywający na OLAF-ie obowiązek lojalnej współpracy tym bardziej nie może skutkować zmianą podziału zadań i obowiązków przewidzianego na potrzeby wdrożenia rozporządzenia nr 1073/1999 [zob. analogicznie postanowienie prezesa Trybunału z dnia 19 kwietnia 2005 r., Tillack/Komisja, C-521/04 P(R), EU:C:2005:240, pkt 33] ani zwolnieniem państw członkowskich z odpowiedzialności ciążącej na nich w zakresie zarządzania systemem zasobów własnych Unii.

150 Ponadto zgodnie z zapisaną w art. 4 ust. 3 akapit drugi TUE zasadą lojalnej współpracy państwa członkowskie, które same podlegają tej zasadzie, mają obowiązek podjęcia wszelkich właściwych środków w celu zapewnienia stosowania i skuteczności prawa Unii [zob. podobnie wyrok z dnia 8 marca 2022 r., Komisja/Zjednoczone Królestwo (Zwalczanie nadużyć finansowych w postaci zaniżania wartości), C-213/19, EU:C:2022:167, pkt 584 i przytoczone tam orzecznictwo].

151 W świetle powyższych rozważań należy uwzględnić zarzut drugi odwołania.

152 Należy zatem uchylić zaskarżony wyrok w zakresie, w jakim w pkt 1 jego sentencji uwzględniono skargę Republiki Czeskiej w zakresie obejmującym zwrot przez Komisję kwoty 17 828 399,66 CZK (około 700 000 EUR) wpłaconej z tytułu zasobów własnych Unii.

W przedmiocie wniesionej do Sądu skargi

153 Zgodnie z art. 61 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w przypadku uchylenia orzeczenia Sądu Trybunał może wydać orzeczenie ostateczne w sprawie, jeśli stan postępowania na to pozwala.

154 W niniejszym przypadku skarga Republiki Czeskiej wniesiona do Sądu jest oparta na argumentach, co do których przeprowadzono przed nim kontradyktoryjną debatę i których rozpatrzenie nie wymaga zarządzenia żadnego dodatkowego środka organizacji postępowania ani środka dowodowego (zob. analogicznie wyrok z dnia 8 września 2020 r., Komisja i Rada/Carreras Sequeros i in., C-119/19 P i C-126/19 P, EU:C:2020:676, pkt 130). W tych okolicznościach stan postępowania pozwala na wydanie orzeczenia ostatecznego w przedmiocie rozpatrywanego sporu.

155 W tym względzie z pkt 152 niniejszego wyroku wynika, że zaskarżony wyrok uchylono jedynie w zakresie, w jakim w pkt 1 jego sentencji uwzględniono skargę Republiki Czeskiej w zakresie obejmującym zwrot przez Komisję kwoty 17 828 399,66 CZK (około 700 000 EUR, zwanej dalej „sporną kwotą”).

156 Natomiast w odniesieniu do pkt 2 sentencji zaskarżonego wyroku, w którym Sąd oddalił skargę Republiki Czeskiej w pozostałym zakresie, nie wniesiono odwołania, w związku z czym korzysta on z powagi rzeczy osądzonej pomimo częściowego uchylenia tego wyroku (zob. podobnie wyrok z dnia 4 marca 2021 r., Komisja/Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, pkt 109–111).

157 Skarga w sprawie T-151/20 ostała się zatem jedynie w zakresie, w jakim jej celem jest uzyskanie zwrotu spornej kwoty.

158 W uzasadnieniu skargi Republika Czeska utrzymuje w istocie, że nie jest zobowiązana do zapłaty owej kwoty, ponieważ mogła podjąć środki niezbędne do jej ściągnięcia dopiero po przekazaniu jej raportu OLAF-u. Podnosi ona, że na podstawie art. 17 ust. 2 rozporządzenia nr 1150/2000 powinna zostać zwolniona z obowiązku udostępnienia zasobów własnych ze względu na niemożność ściągnięcia długu celnego po zaprzestaniu przez spółkę BAIDE w maju 2008 r. działalności na terytorium Republiki Czeskiej.

159 Jednakże, jak przypomniano w pkt 100, 103 i 105 niniejszego wyroku, państwo członkowskie nie może zostać zwolnione z obowiązku udostępnienia Komisji kwot odpowiadających tytułom dochodów budżetowych, których na rachunku B nie zapisano prawidłowo, przy dochowaniu terminu przewidzianego w art. 6 ust. 3 lit. b) rozporządzenia nr 1150/2000 w związku z jego art. 2, gdy tytuły te ustalono z opóźnieniem. Otóż z pkt 141–144 niniejszego wyroku wynika, że Republika Czeska, nie podejmując w szczególnych okolicznościach niniejszej sprawy środków niezbędnych w celu zapewnienia jak najszybszego ustalenia tytułów dochodów budżetowych, nie wykazała, że ustaliła rozpatrywane tytuły dochodów budżetowych we właściwym czasie, a w związku z tym – że zapisała je na rachunku B prawidłowo, przy dochowaniu terminu przewidzianego w art. 6 ust. 3 lit. b) tego rozporządzenia.

160 Wobec tego Republika Czeska nie może powoływać się na art. 17 ust. 2 rozporządzenia nr 1150/2000 w celu zwolnienia się z obowiązku udostępnienia Komisji spornej kwoty. Owo państwo członkowskie nie wykazało zatem, że jego odmowa udostępnienia Unii spornej kwoty jest zgodna ze wszystkimi ciążącymi na nim obowiązkami, a w związku z tym nie udowodniło wzbogacenia Unii bez ważnej podstawy prawnej w rozumieniu orzecznictwa przywołanego w pkt 83 niniejszego wyroku.

161 W świetle wszystkich tych względów skargę Republiki Czeskiej w sprawie T-151/20 należy oddalić w zakresie, w jakim jej celem jest uzyskanie zwrotu spornej kwoty.

W przedmiocie kosztów

162 Stosownie do art. 184 § 2 regulaminu postępowania jeżeli odwołanie jest zasadne i Trybunał wydaje orzeczenie kończące postępowanie w sprawie, rozstrzyga on również o kosztach. Zgodnie z art. 138 § 1 tego regulaminu, mającym na podstawie jego art. 184 § 1 zastosowanie do postępowania odwoławczego, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.

163 W niniejszym przypadku Republika Czeska przegrała zarówno w sprawie C-494/22 P, jak i w tej części sprawy T-151/20, do której odniósł się Trybunał. Ponadto w postępowaniu przed Sądem Republika Czeska przegrała w sprawie T-151/20 w pozostałym zakresie. Skarga Republiki Czeskiej, zgodnie z treścią zaskarżonego wyroku i niniejszego wyroku, zostaje zatem oddalona w całości. W tych okolicznościach i zgodnie z żądaniami Komisji Republikę Czeską należy obciążyć jej własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez Komisję zarówno w postępowaniu w pierwszej instancji, jak i w postępowaniu odwoławczym.

164 Zgodnie z art. 140 § 1 regulaminu postępowania, mającym na podstawie jego art. 184 § 1 zastosowanie do postępowania odwoławczego, państwa członkowskie i instytucje interweniujące w sprawie pokrywają własne koszty. Królestwo Belgii, Królestwo Niderlandów oraz Rzeczpospolita Polska jako interwenienci w sprawie winny zatem pokryć własne koszty.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

1) **Wyrok Sądu Unii Europejskiej z dnia 11 maja 2022 r., Republika Czeska/Komisja (T-151/20, EU:T:2022:281), zostaje uchylony w zakresie, w jakim w pkt 1 jego sentencji uwzględniono skargę Republiki Czeskiej w zakresie obejmującym zwrot przez Komisję Europejską kwoty 17 828 399,66 koron czeskich (CZK) (około 700 000 EUR) wpłaconej z tytułu zasobów własnych Unii Europejskiej.**

2) **Skarga w sprawie T-151/20 zostaje oddalona w zakresie obejmującym zwrot przez Komisję Europejską kwoty 17 828 399,66 koron czeskich (CZK) (około 700 000 EUR) wpłaconej z tytułu zasobów własnych Unii Europejskiej.**

3) **Republika Czeska zostaje obciążona własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez Komisję Europejską zarówno w postępowaniu w pierwszej instancji, jak i w postępowaniu odwoławczym.**

4) **Królestwo Belgii, Królestwo Niderlandów oraz Rzeczpospolita Polska pokrywają własne koszty.**

Podpisy